

ตำบลคลองพน

อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

สานใจสองฝั่ง รวมพลัง สู้วิถีพอเพียง

สารบัญ

- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๑๘ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๒๐ กลไกการขับเคลื่อน
- ๒๕ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๓๒ แผนที่ความรู้
- ๓๔ ลครายจ่าย = เพิ่มรายได้
- ๓๘ ภาคนวนก

นิยามความปลอดภัยของตำบลคลองพน

“การรู้จักประชิด รู้จักออก มีการช่วยเหลือแบ่งปัน ไม่เบียดเบียน
การรู้จักตนเอง รู้จักพึ่งตนเอง รู้จักกำหนดค่าใช้จ่าย
ไม่ทำอะไรเกินตัว รู้จักใช้ รู้จักสร้าง พอใจในสิ่งที่มี พอใจในสิ่งที่ได้
พอประมาณในการใช้ การกินภายในครัวเรือน ดังหน้องที่ทำรังแต่พอตัว
มีคุณธรรม จริยธรรม ใจใหญ่ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
หมั่นเวียนและอนุรักษ์ทรัพยากร”

โมเดลคลองพูน : สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

กระบวนการ

พัฒนาแกนนำ และเยาวชน

- สร้างจิตสำนึก จิตอาสา ผู้นำ
- ทักษะการบริหารจัดการที่ดี
- เรียนรู้ศักยภาพของชุมชน
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้เครือข่ายฯ

พัฒนาทักษะครัวเรือนพอเพียงอาสา

- การปลูกอยู่ปลูกกิน ปลอดภัย
- การทำเกษตรอินทรีย์ชีวภาพ
- การลดรายจ่ายในครัวเรือน
- การทำบัญชีครัวเรือน

การอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- พัฒนาทรัพยากร
- สร้างจิตสำนึก ปรับทัศนคติ

การสนับสนุน

เครื่องมือ
โครงการฯ

ทีมงาน
ภาคสนาม
ปตท.

แผนตำบล
วิถีพอเพียง

เครือข่าย
รักษ์ป่า
สร้างคนวิถี
พอเพียงภาคใต้

ระบบ
บริหารจัดการ

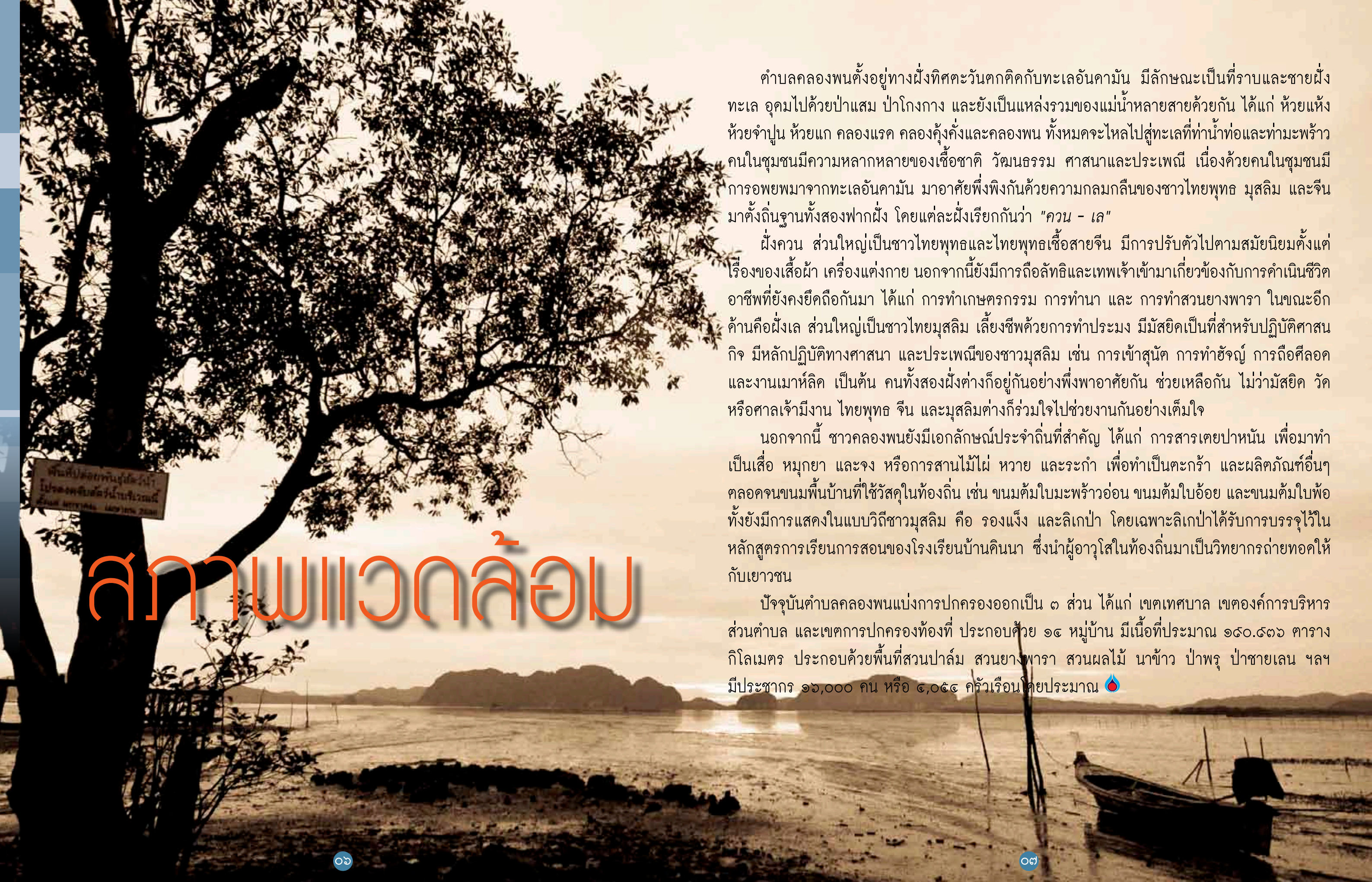
บริบทชุมชน

ผลลัพธ์เด่น
ที่เกิดขึ้น

นิยามความหมายวิถีพอเพียง

ความพอเพียง คือ การรู้จักประหยัด รู้จักออมมีการช่วยเหลือแบ่งปัน ไม่เบียดเบียน การรู้จักตนเอง รู้จักพึ่งตนเอง รู้จักกำหนดค่าใช้จ่าย ไม่ทำอะไรเกินตัว รู้จักใช้ รู้จักสร้าง พอใจในสิ่งที่มี พอดีในสิ่งที่ได้ พอประมาณในการใช้ การกินภายในครัวเรือน ดั่งนกน้อยที่ดำรงแต่พอตัว มีคุณธรรม จริยธรรม ใจใหญ่ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า หมุนเวียนและอนุรักษ์ทรัพยากร

พื้นที่ปลูกพืชพันธุ์ไม้
ไปปลูกที่วัดบ้านโนนจาน
วัดบ้านโนนจาน ตำบลบ้านจาน

สภาพแวดล้อม

ตำบลคลองพนตั้งอยู่ทางฝั่งทิศตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน มีลักษณะเป็นที่ราบและชายฝั่งทะเล อุดมไปด้วยป่าแสม ป่าโกงกาง และยังเป็นแหล่งรวมของแม่น้ำหลายสายด้วยกัน ได้แก่ ห้วยแห้ง ห้วยจำปูน ห้วยแก คลองแรด คลองคู้คั้งและคลองพน ทั้งหมดจะไหลไปสู่ทะเลที่ท่าหน้าท่าและท่ามะพร้าว คนในชุมชนมีความหลากหลายของเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนาและประเพณี เนื่องด้วยคนในชุมชนมีการอพยพมาจากทะเลอันดามัน มาอาศัยพึ่งพิงกันด้วยความกลมกลืนของชาวไทยพุทธ มุสลิม และจีน มาตั้งถิ่นฐานทั้งสองฟากฝั่ง โดยแต่ละฝั่งเรียกกันว่า "ควน - เล"

ฝั่งควน ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยพุทธและไทยพุทธเชื้อสายจีน มีการปรับตัวไปตามสมัยนิยมตั้งแต่เรื่องของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย นอกจากนี้ยังมีการถือลัทธิและเทพเจ้าเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต อาชีพที่ยังคงยึดถือกันมา ได้แก่ การทำเกษตรกรรม การทำนา และ การทำสวนยางพารา ในขณะที่อีกด้านคือฝั่งเล ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม เลี้ยงชีพด้วยการทำประมง มีมัสยิดเป็นที่สำหรับปฏิบัติศาสนกิจ มีหลักปฏิบัติทางศาสนา และประเพณีของชาวมุสลิม เช่น การเข้าสู้นัต การทำฮัจญ์ การถือศีลอด และงานเมาหฺลิล เป็นต้น คนทั้งสองฝั่งต่างก็อยู่กันอย่างพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกัน ไม่ว่ามัสยิด วัด หรือศาลเจ้ามีงาน ไทยพุทธ จีน และมุสลิมต่างก็ร่วมใจไปช่วยงานกันอย่างเต็มที่

นอกจากนี้ ชาวคลองพนยังมีเอกลักษณ์ประจำถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ การสารเคยปาหนัน เพื่อมาทำเป็นเสื้อ หมวกยา และจง หรือการสานไม้ไผ่ หวาย และระกำ เพื่อทำเป็นตะกร้า และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ตลอดจนขนมพื้นบ้านที่ใช้วัสดุในท้องถิ่น เช่น ขนมต้มใบมะพร้าวอ่อน ขนมต้มใบอ้อย และขนมต้มใบพ้อ ทั้งยังมีการแสดงในแบบวิถีชาวมุสลิม คือ ร้องเง็ง และลิเกป่า โดยเฉพาะลิเกป่าได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านดินนา ซึ่งนำผู้อาวุโสในท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดให้กับเยาวชน

ปัจจุบันตำบลคลองพนแบ่งการปกครองออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ เขตเทศบาล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล และเขตการปกครองท้องที่ ประกอบด้วย ๑๔ หมู่บ้าน มีเนื้อที่ประมาณ ๑๕๐.๕๖ ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่สวนปาล์ม สวนยางพารา สวนผลไม้ นาข้าว ป่าพรุ ป่าชายเลน ฯลฯ มีประชากร ๑๖,๐๐๐ คน หรือ ๔,๐๕๔ ครัวเรือนโดยประมาณ 🌊

ความเป็นมา

ตำบลคลองพน อยู่อาศัยกันมาหลายชั่วอายุคน มีหลักฐานการก่อตั้งเป็นชุมชนขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๔๐๐ โดยคู่ได้จากป้ายศาลเจ้า ๑๐๘-๑๐๘ วิธีการดำเนินชีวิตของคนตำบลคลองพนจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีทางสังคมและการพัฒนาตามนโยบายของภาครัฐมาหลายยุคสมัย พอจะสรุปเป็นการเปลี่ยนแปลงได้เป็นยุค ดังนี้

■ พัฒนาการตำบล

พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๓๖

ยุคการพัฒนาจากนโยบายภาครัฐ

ในช่วงแรกของยุคมีพัฒนาชุมชนเข้ามาส่งเสริมการตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีชาวคลองพนหมู่ ๕ ๘ ๑๐ และ ๑๑ เป็นสมาชิก รวมถึงมีการรณรงค์เพื่อจัดตั้งกลุ่มธนาคารหมู่บ้านของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งบริหารงานโดยคณะกรรมการ มีการออกระเบียบข้อบังคับ การรับสมัครสมาชิก การดำเนินงานในรูปของการรับฝากเงินรายเดือนและการให้สินเชื่อแบบคิกคอกเบี้ย หลังจากนั้นร่วมสิบปี กระแสการทำบ่อกุ้งเป็นที่นิยมมากขึ้น ชาวคลองพนหันไปทำบ่อกุ้งตามกระแสทำให้มีรายได้มากขึ้น จึงซื้อหาเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับตนเอง เช่น โทรทัศน์ วิทยุและตู้เย็น ทำให้พฤติกรรมของคนในชุมชนเริ่มเปลี่ยนไป ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเหินห่างกันมากขึ้นตามไปด้วย

ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๐

ยุคก่อนปี ๒๕๐๐

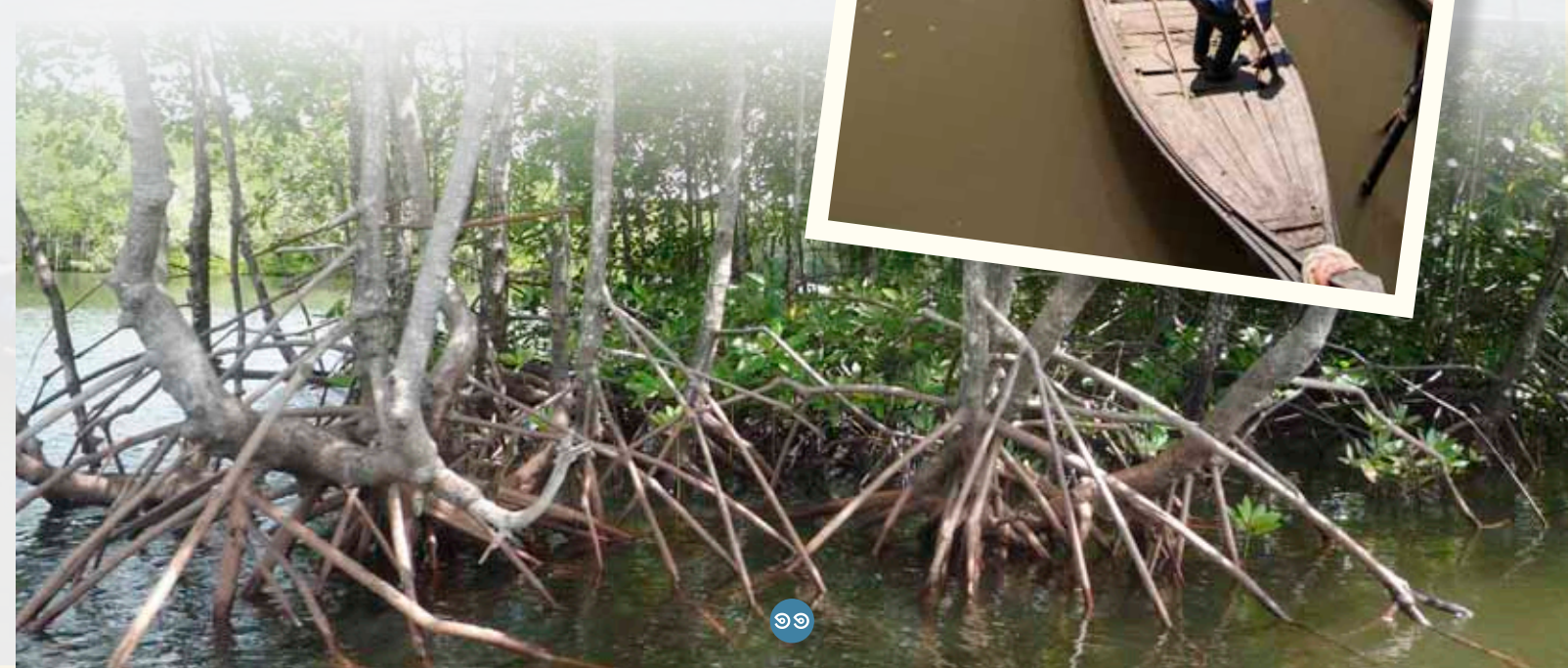
ย้อนไปเมื่อ ๕๐ กว่าปีก่อน ตำบลคลองพนยังคงอุดมไปด้วยทรัพยากรป่าชายเลน สัตว์น้ำ ชาวบ้านจึงมีอาชีพประมงชายฝั่งและจับสัตว์น้ำเพื่อยังชีพ และอาชีพรับจ้างตัดไม้ เมาถ่านในเขตสัมปทานโดยมีเตาเผาอยู่ในพื้นที่ถึง ๑๑ เตา แต่เมื่อป่าเริ่มหมดชาวบ้านก็เริ่มออกไปรับจ้างตัดไม้และเมาถ่านในต่างจังหวัด เช่น ตรัง พังงา และระนอง

พ.ศ. ๒๕๓๗-๒๕๔๒

ยุคพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรจากองค์กรเอกชน ภาคประชาสังคม

ช่วงนี้สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานนำร่องที่เข้ามาจัดตั้งกลุ่มในตำบล เช่น ธนาคารหมู่บ้าน ทั้งยังมีการชักชวนองค์กรอื่นๆ เข้ามาพัฒนาต่อยอดงาน แต่ไม่นานก็ล้มเลิกไป ทั้งช่วงไปหลายปี สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) ได้เข้ามาพัฒนาชุมชนอีกครั้งโดยมีภาคีสำคัญคือ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในการร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหาความยากจน และความเดือดร้อนของชาวตำบลคลองพนที่สำคัญมีการดำเนินโครงการปลูกป่าใน

ตำบล เพื่อให้ชุมชนช่วยปลูกและดูแลกันเอง โดยจัดตั้งกลุ่มการเงิน และกองทุนธนาคารหมู่บ้านในหมู่ ๑๐ และ หมู่ ๘ ตำบลห้วยน้ำขาว กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินมาจนสามารถขยายเป็นเครือข่ายประกอบด้วย ๔ จังหวัด คือ กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง และสุราษฎร์ธานีในชื่อ เครือข่ายชุมชนคนรักป่า ปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ FPT ๑๕/๒

พ.ศ. ๒๕๔๓-๒๕๕๑

ยุคการพัฒนาของกลุ่มองค์กรชุมชน และกลไกการทำงานภาคประชาชน

หลังเกิดเหตุการณ์สึนามิที่ชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยทำให้อุปกรณ์หาปลา และหอยในกระชังของคนตำบลคลองพนฝั่งเลเสียหายอย่างมาก สภาพชายฝั่งเปลี่ยนแปลงทำให้ไม่สามารถเลี้ยงปลาและหอยในกระชังได้ จากสภาพการดังกล่าว เป็นเหตุให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาร่วมสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์การประมง สร้างงานสร้างอาชีพ และบ้านเรือนให้กับผู้ที่ได้รับความเสียหายจากจุดนี้เองทำให้เกิดการรวมกลุ่มต่างๆ กระจายตามหมู่บ้านฝั่งเล

องค์กรเอกชนหลายหน่วยงานเข้ามาให้การส่งเสริมอาชีพสตรี ส่งเสริมอาชีพประมงและอุปกรณ์ประมง และส่งเสริมการออมในรูปแบบกองทุน เป็นต้น ต่อมาจึงเริ่มดำเนินการฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำและชายฝั่ง ด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ โครงการรักษป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง โดยบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้เข้ามาสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองระดับบุคคล ครัวเรือนสู่ตำบลวิถีพอเพียงที่พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ทำให้เกิดการตื่นตัวของคนทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน รวมถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการร่วมกันขับเคลื่อนงานด้วย นอกจากนี้ ในปีต่อๆ มาหน่วยงานภาครัฐยังเข้าร่วมสำรวจระบบนิเวศชายฝั่ง การปลูกป่า และการสำรวจพื้นที่หญ้าทะเล ฯลฯ ในขณะนี้ชุมชนกำลังผนึกกำลังร่วมกัน ๗ หมู่บ้าน เพื่อจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านชุมชนริมฝั่งทะเล ในนามมูลนิธิพัฒนาตำบล เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าท้องถิ่นหรือวิสาหกิจชุมชนด้วย

■ กุณตำบล

ตำบลคลองพนมีภูมิประเทศที่เป็นทั้งที่ราบและชายฝั่งทะเล ทำให้มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ ถือเป็นต้นทุนที่สำคัญของคนในชุมชน เพื่อให้ทำมาหากินเลี้ยงชีพสืบทอดกันมา นับชั่วอายุคน นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายทางเชื้อชาติของคนในชุมชนตำบลคลองพนที่อยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจและเป็นหนึ่งเดียวในการดูแลรักษาต้นทุนที่มีบนผืนแผ่นดินเกิดไว้ให้คงอยู่ โดยทุนที่สำคัญประกอบด้วย

ทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติของตำบลคลองพนมีความอุดมสมบูรณ์ที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรที่สามารถนำไปต่อยอดทางการเกษตร หรือทรัพยากรที่สามารถนำไปต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว โดยจำแนกให้เห็นได้ดังนี้

ทรัพยากรดิน ในเชิงภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขา เชิงเขา และที่ราบสลับเนินลาดลงสู่ชายฝั่งทะเลอันดามัน เป็นทางน้ำไหลลงสู่ทะเล ทำให้ชุมชนไม่ต้องได้รับผลจากอุทกภัย

ทรัพยากรน้ำ ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้บนภูเขาและป่าชายเลนทำให้คลองพนมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงชุมชนได้อย่างดี เช่น น้ำที่ไหลผ่านพื้นที่ลุ่มเป็นพรุ เรียกป่าพรุเดียวหรือเป็นห้วย เช่น ห้วยแห้ง ห้วยจำปูน และห้วยแกไหลมารวมเป็นลำคลอง ได้แก่ คลองแรค คลองคู้กั้ง คลองพน และคลองน้ำเค็ม เป็นต้น

ทรัพยากรป่า คลองอุดมด้วยป่า ทั้งป่าบกและป่าชายเลน ในตำบลมีป่าบกที่สำคัญโดยอยู่บนเขาประบางคราม ซึ่งมีพื้นที่ป่ากว้างขวาง และป่าธารน้ำลอด ชื่อน้ำห่อ เป็นธารน้ำไหลจากป่าบกไปสู่ทะเล มีน้ำตกหินเพิง ซึ่งเป็นต้นน้ำบนเขา พื้นที่ป่ามีต้นพินขึ้นอยู่หนาแน่น จนเป็นที่มาของชื่อตำบล ในขณะที่ส่วนป่าชายเลน มีป่าเสมป่าโกงกาง และพืชอื่นๆ ขึ้นเลียบชายฝั่งยาวถึง ๑๐ กิโลเมตร ชาวบ้านได้ร่วมกันบริหารจัดการให้เป็นเขตพื้นที่จัดการด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ถือเป็นแหล่งอาหารสำคัญของชาวคลองพน นอกจากนั้นยังมีป่าพรุเดียวที่มีแอ่งน้ำธารน้ำร้อนซึ่งสามารถจัดการด้านการอนุรักษ์และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้

ประมง พื้นที่ป่าชายเลนเป็นแสดงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศระหว่างน้ำจืดกับน้ำเค็ม และน้ำกร่อย จึงกลายเป็นแหล่งอาหารอย่างดีของสิ่งมีชีวิตบริเวณชายฝั่ง มีสัตว์น้ำมารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ทั้งยังช่วยรักษาสมดุลสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล เป็นที่กำบังคลื่นลมลดการพังทลายของชายฝั่ง ช่วยกรองของเสียสิ่งปฏิกูลต่างๆ จากบนบกก่อนลงสู่ท้องทะเลอีกด้วย

ทุนด้านการจัดการการเงิน

มีการรวมตัวกันของคนในชุมชนเพื่อบริหารจัดการการเงิน เช่น เครือข่ายธนาคารหมู่บ้าน เริ่มจากการจัดตั้งหมู่บ้าน ปศพ. พัฒนา ค่อยๆ ค่อยๆ ขึ้นมาเป็นเครือข่ายธนาคารหมู่บ้าน และพัฒนารูปแบบยกระดับเป็นธนาคารหมู่บ้าน จากนั้นได้ขยายผลกว้างออกไปยังหมู่บ้านอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการร่วมกันแก้ปัญหา และพัฒนาจิตใจสมาชิก โดยกำหนดคุณสมบัติคนดีมีคุณธรรมไว้ ๔ ประการ คือ เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์ เป็นคนดีไม่เห็นแก่ตัว เป็นคนไม่มัวในสิ่งอบายมุข และเป็นคนรู้จักสามัคคี

กลุ่มกองทุนหมู่บ้านเกิดจากการส่งเสริมจากนโยบายภาครัฐที่ชาวบ้านมักเรียกว่ากองทุนเงินล้าน ทั้งยังมีสถาบันการเงินเป็นองค์กรด้านการเงินที่รวมตัวกันของกลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสวัสดิการ และจัดตั้งเป็นกลุ่มศูนย์กลาง เรียกว่าสถาบันการเงินชุมชน 💧

ก้าวเดิน

ด้วยความพอเพียง

ตำบลคลองพนผ่านประสบการณ์ในการร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติหนึ่งล้านไร่ ถวายในหลวง กับ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยมี สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน (PDA) เป็นผู้ประสานงานและร่วมสร้างกระบวนการกิจกรรมในชุมชน ต่อมาได้มีการต่อยอดเข้าร่วมโครงการหมู่บ้าน ปตท. พัฒนา และเมื่อเกิดเหตุการณ์สึนามิ ตำบลคลองพน เป็นอีกตำบลที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงมีการขยายผลออกไป

โดยการขยายผลเน้นไปที่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรชุมชน การบริหารจัดการกลุ่ม การส่งเสริมการออม การลงทุน รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของ

เยาวชน ครอบคลุมพื้นที่หมู่บ้านต่างๆ ในตำบลมากขึ้น สำหรับโครงการรักษ้ำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียงก็เช่นกัน ได้มีการประสานงานผ่าน PDA แกนนำชุมชน และอบต. คลองพน โดยผ่านเวที ประชาคมตำบล เพื่อลงมติเข้าร่วมเป็นหนึ่งในตำบลในโครงการฯ เพราะชุมชนเห็นถึงโอกาสที่จะได้ร่วมมือกันทั้ง ๑๔ หมู่บ้านในตำบลที่ขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนร่วมกัน โดยเข้าร่วมโครงการฯ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นตำบลในระยะที่ ๒ ทั้งนี้ด้วยความมุ่งมั่นที่จะน้อมเกล้าถวายเป็นตำบลวิถีพอเพียง ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระชนมายุครบ ๘๔ พรรษาในปี พ.ศ.๒๕๕๔

■ กลไกการขับเคลื่อน

การขับเคลื่อนโครงการฯ ให้เป็นไปตามที่ชาวตำบลคลองพนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันค้นหา และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้มีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการออกเป็นฝ่ายต่างๆ ตามความถนัด ทั้งยังมีการติดตามประเมินผลร่วมด้วย ตามโครงสร้างดังนี้

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลคลองพน

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

นอกจากคณะกรรมการโครงการฯ ที่จะขับเคลื่อนโครงการฯ ให้มุ่งไปสู่ความสำเร็จแห่งวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้วนั้น ยังมีทีมงานภาคสนาม ปตท. เข้ามาร่วมเป็นแรงเสริมในการช่วยเอื้ออำนวยให้โครงการฯ ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นในรูปแบบของการประสานงานระหว่างคณะกรรมการโครงการฯ กับหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานเอกชน อื่นๆ รวมถึงการกระตุ้น ให้เกิดกระบวนการคิด แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่ชุมชนต้องการอย่างแท้จริง ทีมงานภาคสนาม ปตท. ของตำบลคลองพนประกอบด้วย ส่วนต่างๆ ดังนี้

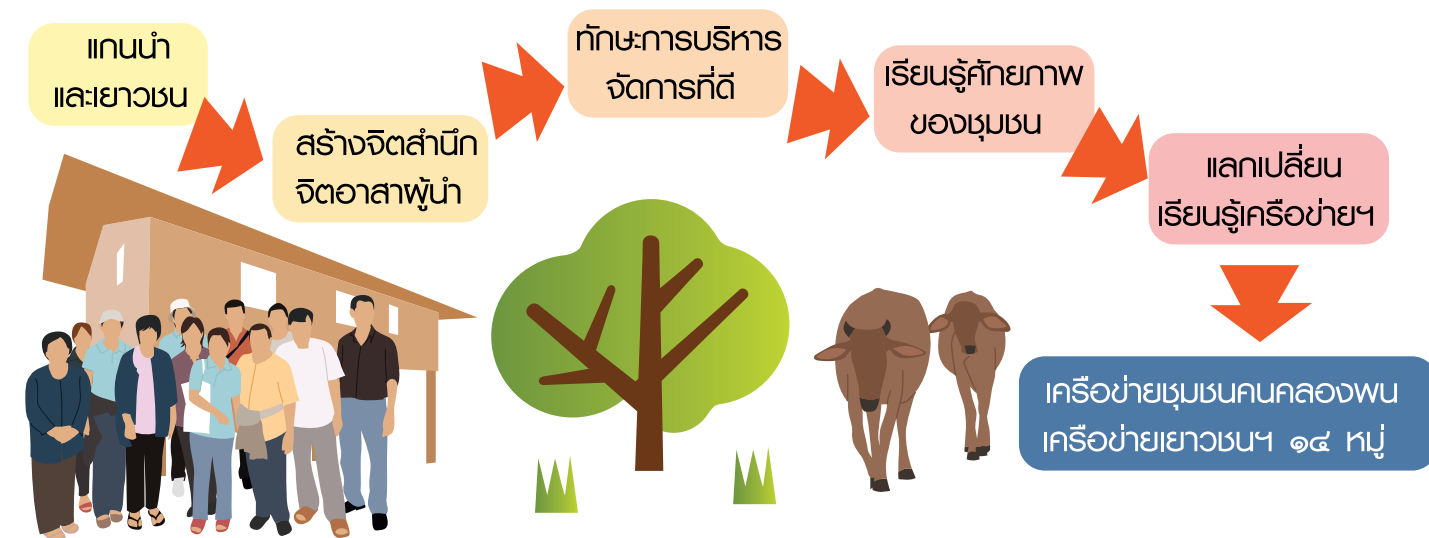
เจ้าหน้าที่ประจำภาค และที่ปรึกษาภาค มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษา แนะนำในระดับภาคและระดับโครงการฯ รวมถึงร่วมพัฒนาศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ประจำตำบล ด้วยกระบวนการคิด ส่งเสริมทักษะการเป็นผู้นำ และจัดการความรู้ชุมชน ตลอดจนการวิเคราะห์ และติดตามการทำงานในภาพรวม

■ ภูมิธรรมความสำเร็จในพื้นที่ การพัฒนาแกนนำ สตรีและเยาวชน

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล สรรหาจากคนในพื้นที่ ลักษณะของงานเป็นไปแบบเชิงรุกมีบทบาทในการสังเกตการณ์และติดตามการทำงานของคณะกรรมการโครงการฯ เพื่อที่จะแนะนำ รวมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้และการทำงาน ทั้งยังร่วมชี้แจงเป้าหมายการทำงาน สร้างกระบวนการเรียนรู้ จนคณะทำงานสามารถวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาสาเหตุ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันภายในชุมชนได้เอง โดยไม่ต้องแบ่งว่าเป็นคนฝั่งควน หรือ คนฝั่งเล

โครงการฯ ได้เข้ามาส่งเสริมโดยนำแกนนำต่างๆ เช่น ผู้นำทางการ ผู้นำกึ่งทางการ และผู้นำทางธรรมชาติ ตลอดจนเยาวชน จากทั้งฝั่งควน และฝั่งเล มาร่วมกันอบรม พัฒนาศักยภาพ สร้างจิตสำนึกจิตอาสาในการเป็นผู้นำที่ดี โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ใน "ระบบเกลอ" เพื่อสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างชาวบ้านต่างชุมชน และต่างหมู่บ้าน จนทำให้เกิดการพึ่งพากัน มีการเรียนรู้ศักยภาพชุมชนของตนเอง รู้จักชุมชนของตนเอง และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มต่างๆ ทั้งยังมีการทบทวนสรุปบทเรียนการเรียนรู้และสร้างเครือข่ายขึ้นเป็นเครือข่ายชุมชนคลองพน และเครือข่ายเยาวชนฯ ครบทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน

ในกรณีของตำบลคลองพน เจ้าหน้าที่ประจำตำบลและเจ้าหน้าที่ประจำภาคได้มีส่วนในการผลักดันให้เกิดเครือข่ายชุมชนคลองพนขึ้นมา เพื่อการพัฒนาตำบลร่วมกันโดยมีการประชุมร่วมกันทุกวันที่ ๑๕ ของเดือน ทำให้ชุมชนเกิดความใกล้ชิด ส่งผลให้การทำงานทุกอย่างเป็นไปอย่างราบรื่น 💧

พัฒนากักขยะครัวเรือนพอเพียงอาสา

ชุมชนคัดเลือกครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เต็มใจและความพร้อมในการมุ่งไปสู่วิถีพอเพียงอย่างยั่งยืนโดยใช้คุณธรรมนำใจของครัวเรือนในการครองเรือน มีการวางแผนชีวิต มีการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน โดยวิเคราะห์ตนเองและชุมชน คือ ชาวคลองพนมีพื้นฐานของการเกษตร การประมงเป็นหลักอันเป็นรายได้ที่เป็นฐานเศรษฐกิจในครัวเรือน ชาวบ้านจึงเริ่มทำจากสิ่งใกล้ตัวด้วยการปลุกอยู่ปลุกกินพืชผักปลอดสารพิษ และเมื่อมีการนำไปศึกษาดูงานในต่างตำบล ชาวบ้านก็นำองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ โดยการทำเกษตรอินทรีย์ชีวภาพผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง สิ่งเหล่านี้ทำให้ลดรายจ่ายในครัวเรือน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น สหส ชาวนา นำระบบการรดน้ำทุเรียนจากการดูงานมาใช้กับสวนของตน และผลิตถัณฑ์ใช้ในครัวเรือนเอง เช่น นำยาล้างจาน ฯลฯ ทำให้รายจ่ายในครัวเรือนลดลง มีเงินเก็บ และยังมีการทำลงบัญชีรายรับ-รายจ่าย ยิ่งทำให้เห็นผลการปฏิบัติได้อย่างชัดเจน จากจุดนี้นำไปสู่ การรวมกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ กลายเป็นองค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนต่อไปได้

ครัวเรือนพอเพียงอาสาจะมีรอบปฏิบัติในการนำไปสู่เส้นทางตำบลวิถีพอเพียง ๕ เรื่อง ดังนี้

๑. การสร้างคุณธรรมนำใจของครัวเรือน ใช้คุณธรรมนำใจที่จะพิจารณาเลือกรับรู้และพิจารณาไตร่ตรองอย่างเป็นเหตุเป็นผล ทั้งมีวินัยและความพยายามที่พัฒนาศักยภาพของตนเอง
๒. การกำหนดเป้าหมายชีวิต หรือแผนชีวิตทำให้เกิดการทบทวน ไตร่ตรอง และทดลองทำ เช่น ทบทวนว่าตนเองมีจุดดีและจุดด้อยอะไร ทำให้เกิดการไตร่ตรองว่าเหมาะสมหรือไม่ หรือมีอะไรที่จะทำให้เกิดผลที่ดีกว่าได้ จากนั้นจึงทดลองทำ เพื่อหาวิธีที่เหมาะสมที่สุดและนำไปปฏิบัติต่อไป
๓. การสร้างให้เกิดวัฒนธรรมครัวเรือนแห่งการเรียนรู้การนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างการทำงาน และมีการปรับแก้ตลอดเวลา เช่น การทำบัญชีครัวเรือน เมื่อทำจะเกิดการตระหนักถึงรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น รู้ว่าอะไรคือสิ่งฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็น ทำให้มีการ

ค้นหาวิธีการที่จะมาปรับแก้หรือแก้ไข หาเครื่องมือต่างๆ ที่จะมาช่วยแก้ปัญหา ทำให้เกิดการ พัฒนา ปรับเปลี่ยนวิถีคิดและพฤติกรรมไปพร้อมๆ กัน

๔. สัมพันธภาพและการแบ่งบทบาทในครัวเรือนและชุมชน โดยภายในครัวเรือนจะมีการ แบ่งบทบาทและหน้าที่กันรับผิดชอบ มีการช่วยเหลือกัน เช่น พ่อทำสวน แม่ทำงานบ้าน และดูแล เรื่องอาหาร ส่วนลูกจะช่วยทำงานบ้านหรือช่วยทำสวน ผันวนกับระบบเกลอที่เป็นวัฒนธรรม ท้องถิ่นดั้งเดิมของชาวใต้ ยิ่งกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากขึ้น ยิ่งเสริมระบบ เครือญาติของชาวชุมชนให้เหนียวแน่นยิ่งขึ้นไป ด้วยการสร้างวิถีการผลิตที่หลากหลายและ ใส่ใจต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นถึง ความสำคัญในการดูแล ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากร พลังงาน อาหาร ยาและการออม จากพื้นฐาน

ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เริ่มด้วยการปลูกจิตสำนึกคนในชุมชน เช่น การหาปลาที่ต้องไปหา ระยะไกลขึ้น เพราะปลาในพื้นที่มีจำนวนน้อยลง ทั้งเรื่องทรัพยากรเริ่มลดลง หรือถูกทำลาย ลงไป จึงต้องหาวิธีการที่จะดูแล รักษา และฟื้นฟูเพื่อให้ทะเลยังคงมีสภาพที่ดี ด้วยแนวคิด ที่ว่า "ทะเล คือตลาดสดหน้าบ้าน" เป็นต้น

๕. การบริหารจัดการเศรษฐกิจครอบครัวอย่างสมดุล โดยการบริหารจัดการเศรษฐกิจ ในครัวเรือนเน้นไปที่การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ปลูกกินปลูกใช้ ที่เหลือนำไปแปรรูป หรือ ทำสิ่งที่ใช้เองได้โดยไม่ต้องซื้อ เช่น ทำน้ำยาล้างจาน เป็นต้น จากนั้นยังอาจมีการรวมกลุ่ม เป็นกลุ่มทำน้ำยาล้างจาน สบู่ และขายในชุมชน จนเกิดรายได้เสริมและนำไปสู่การออม ในที่สุด

การอนุรักษ์ทรัพยากรชุมชน

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ชาวตำบลคลองพนมีประสบการณ์ในการร่วมงานกับภาครัฐและเอกชนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการปลูกป่าฯ กิจกรรมของโครงการหมู่บ้าน ปศุ.พัฒนา ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ทำให้ชุมชนมีแนวคิด ทัศนคติพื้นฐานในการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนของตน มีกระบวนการศึกษารวบรวมข้อมูลในพื้นที่จริงร่วมกับหน่วยงานเจ้าของโครงการฯ มีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานของหน่วยงานภาคีที่มีการประสานงานร่วมกัน ทำให้ชุมชนตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่น และนำไปสู่การฟื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากร ผลที่ตามมาคือชาวบ้านมีทัศนคติและแนวคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นของตน รวมทั้งมีทิศทางในการจัดการทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืน

■ แผนทึ่ความรู้

รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลคลองพน

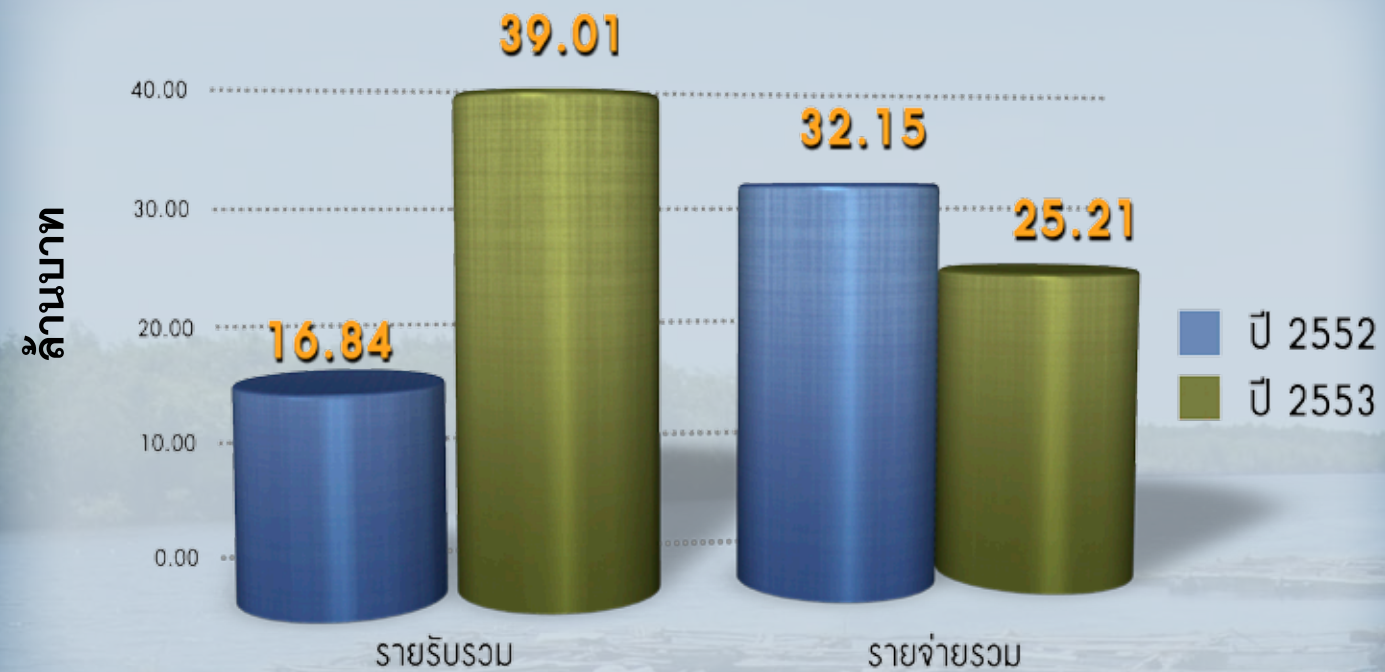
- ๑ กองทุนรักษาป่า (ธนาคารรวมทุนบ้านท่ามะพร้าว)
- ๒ ธนาคารพัฒนาหมู่บ้าน SET-PDA บ้านมูสา
- ๓ ธนาคารพัฒนาหมู่บ้าน บ้านคลองไคร
- ๔ ธนาคารพัฒนาหมู่บ้าน บ้านคลองไครใต้
- ๕ ธนาคารพัฒนาหมู่บ้าน บ้านทุ่งครก
- ๖ ธนาคารพัฒนาหมู่บ้าน บ้านทุ่งยอ
- ๗ ลานป่า ศูนย์ ต.เต่า
- ๘ ลานป่าอนุรักษ์
- ๙ กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ หมู่ ๑๒
- ๑๐ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหินเพิง (ผลิตเครื่องแกง)
- ๑๑ กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพ หมู่ ๘

■ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจและพลังงานในภาพรวมของตำบลระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ พบว่ารายรับรวม ปี ๒๕๕๓ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๒ เป็นเงิน ๒๒.๑๗ ล้านบาท คิดเป็น ๑๓๒% ของรายรับรวมปี ๒๕๕๒ ส่วนรายจ่ายรวม ปี ๒๕๕๓ ลดลงจากปี ๒๕๕๒ เป็นเงิน ๖.๘๔ ล้านบาท คิดเป็น ๒๒% ของรายจ่ายรวมปี ๒๕๕๒ ดังแผนภูมิ

แผนภูมิ ๑ เปรียบเทียบข้อมูลรายรับรวม รายจ่ายรวม และรายจ่ายพลังงานระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลงจากการทำกิจกรรม
ตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ค่าบลดลองพนลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ลงได้ ๑๔๓,๕๐๒ กิโลกรัม จากกิจกรรมปลูกต้นไม้
การทำปุ๋ยอินทรีย์ กิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน และพลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม

หน่วย : กิโลกรัม CO₂

กิจกรรม	ปริมาณ CO ₂ ที่ลดการปล่อยลง
ปลูกต้นไม้	101,500
การทำปุ๋ยอินทรีย์	40,190
พลังงานทดแทนที่ใช้แทนแก๊สหุงต้ม	295
กิจกรรมรณรงค์การประหยัดพลังงาน	1,517
รวม	143,502

หมายเหตุ : เก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ...บทสรุปความพอเพียง

สหัส ชาวนา

การทำเกษตรผสมผสาน

"การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ใครก็สามารถทำได้ นอกจากนั้นยังมีการปลูกต้นหมุยในยาง ทำด้วยหัวใจอันบริสุทธิ์ ตั้งเจตนาให้ดีพระผู้เป็นเจ้า รถยนต์ แบบปลอดสารพิษวันไหนมีตลาดนัด คอยให้การช่วยเหลือตลอด ผมคิดอย่างนี้ ทำอย่างนี้ ก็เก็บขายพร้อมกับผักหวานป่า ยอดมันไปขาย มาตลอด" เมื่อไปถึงตลาดพอจอดรถลูกค้าก็รุมแย่งกันซื้อ

จากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ตรัสผ่านทางทีวีว่า "ทำเรื่องใกล้ตัว ก่อน" ทำให้สหัสได้นำมาเป็นเครื่องนำทางในการดำรงชีวิต โดยทำให้ได้คิดว่าที่กรุงเทพฯ ไม่มีทั้งแหล่งน้ำ ที่ จะขุดเอามาใช้เพื่อการเพาะปลูกต่างจากบ้านของตนเอง สหัสจึงคิดว่า อยู่บนดิน ปลูกอะไรก็งอกขึ้นมาได้ทั้งนั้น ปี พ.ศ.๒๕๔๕ สหัสจึงเริ่มปลูกทุกอย่างในที่ดินของตนเองซึ่งมีอยู่กว่า ๗ ไร่เศษ และทำมาเรื่อยด้วยใจรัก ปลูกทั้งพืชผัก และผลไม้ อย่างละต้น สองต้นไว้กินเอง บ้าง ขายบ้างกว่า ๓๐ ชนิด

ลำดวน อินทุ

การทำเกษตรชีวภาพ

"ข้อคิดที่ได้ในการดำเนินชีวิตที่ผ่านมา คือต้องพึ่งตนเอง ไม่เลือกงาน ลงทุนตามกำลัง จะไม่ยอมเป็นหนี้ และอยู่อย่างพอเพียง"

ลำดวน เป็นชาวตรัง แต่มาตั้งรกรากที่ กระบี่ มีอาชีพตัดยางและรับจ้างทั่วไปเลี้ยงชีพมาตลอด ด้วยความขยันขันแข็ง แม้จะเป็นช่วงหยุด ยาง เดือนกุมภาพันธ์ เดือนเมษายน ลำดวน ได้หารายได้เสริมให้กับตัวเองด้วยการปลูกผักกาด ถั่วฝักยาว พริกขี้หนู ขายภายในหมู่บ้าน เก็บขายมี รายได้เพิ่มขึ้นมาวันละ ๒๐๐-๓๐๐ บาท ปี ๒๕๔๕ แดงเริ่มปลูกยางของตนเอง และก็รับจ้างตัดยาง ไปด้วยทำให้แดงได้ข้อคิดในการดำเนินชีวิตว่า ต้องพึ่งตนเอง ไม่เลือกงาน ลงทุนตามกำลัง จะไม่เป็นโดยไม่จำเป็น อยู่อย่างพอเพียง "เศรษฐกิจ ความพอเพียง" คือ การพอมีพอกิน ความอดทน ปลูกของที่กินได้ พอใจในของที่มี ทำให้อยู่ใน วิถีชีวิต ไม่ต้องลงทุนมาก สามารถช่วยตนเองได้

ประกอบ กาเยาว์

การทำเกษตรผสมผสาน

"การเป็นวิถีพอเพียง คือการไม่ยอมแพ้ชีวิต ช่างสังเกต เรียนรู้ แล้วลงมือทำ... เริ่มได้จาก จุดเล็กๆ ในตัวเราเองก่อน เมื่อเห็นผลก็ขยาย ตามกำลังของเรา"

เข้าร่วมงาน เรียนรู้งานชุมชนด้วยการเข้าเป็น กรรมการสหกรณ์การตลาดกระบี่ของ อทส. ทำให้ ได้เรียนรู้ได้ปรับตัวและต่อมาเมื่อการเข้าสู่ โครงการฯ ด้วยการไปร่วมศึกษาดูงานที่ทุ่งสงและ วังตะกอก เมื่อกลับจากดูงานเลยชอบและเข้าร่วมกับ กิจกรรมมาตลอด

กิจกรรมประจำวันจะตื่นเช้า แล้วออกไป ให้อาหารกบ คูแผลและปลูกต้นไม้ที่ข้างบ้าน ประกอบกล่าวว่าเมื่อก่อนเคยแนะนำให้คนอื่น ปลูกผักเลี้ยงปลาเลี้ยงกบแต่ก็ยังไม่มีการทำกัน จึงพยายามเริ่มที่ตนเองก่อน ทำให้เวลาลูกค้ามา ซ่อมรถมอเตอร์ไซด์เห็นเข้า จึงนำไปทดลองที่บ้าน ตนเอง การเป็นวิถีพอเพียงของประกอบ เริ่มจาก จุดเล็กๆ ในตัวเราเองก่อน เมื่อเห็นผลก็ขยายตาม กำลังของเรา

รายชื่อคนต้นแบบ...บทสรุปความพอเพียง

วีระพงษ์ เจริญ

การดำเนินชีวิตตามแนววิถีพอเพียง

"ด้วยความศรัทธาที่ผมมีต่อวิถีพอเพียง และนำมาเป็นเข็มทิศในการดำเนินชีวิต ทำให้ผมรู้จักเก็บออม ไม่ยอมเป็นหนี้ เคียวนี่เรามีบ้าน มีที่ดินสำหรับปลูกอยู่ปลูกกิน ไม่ต้องซื้อเขากิน แถมยังปลอดสารพิษอีกด้วย ผมอยากให้ทุกคนในหมู่บ้านของเราตระหนักเรื่องการเก็บออม เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายยามจำเป็นในอนาคตครับ"

หนุ่มใหญ่จากบ้านท่ามะพร้าว อ.คลองท่อม จ.กระบี่ คือผู้นำครอบครัวที่เปี่ยมด้วยอุดมการณ์อันเข้มแข็ง จากชีวิตยากลำบากในวัยเด็ก สอนให้วีระพงษ์ยันทำมาหากินและมุ่งมั่นในการออม วันนี้เขาจึงเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนได้อย่างเต็มภาคภูมิ สร้างรากฐานอันอบอุ่นมั่นคงให้กับครอบครัวได้อย่างน่าชื่นชม เบื้องหลังความสำเร็จของวีระพงษ์ในวันนี้ ล้วนมาจากวิถีการทำมาหากินด้วยหยาดเหงื่อแรงกายอย่างไม่ย่อท้อ ทั้งการทำประมงชายฝั่ง เลี้ยงปลาในกระชัง เลี้ยงหอยแมลงภู่ กรีดยาง ยามว่างยังชวนลูกๆ ทำอาชีพเสริมด้วยการปลูกผักและทำขนมขาย ที่สำคัญคือไม่ละทิ้งโอกาสเสริมสร้างความรู้ให้กับตนเอง ดังเช่นการเข้าร่วมโครงการที่กลายเป็นชุมทรัพย์ความรู้ให้วีระพงษ์นำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างพอเพียง

หอย๊ะ เล็กกอ

การทำบัญชีครัวเรือน

"เงินจากการซื้อหอย แต่ละเดือนรวมๆ กันแล้วเป็นเงินไม่ใช่น้อย คนที่ซื้อหอยส่วนใหญ่ก็ไม่เห็นจะถูกหอยได้รางวัลกันผมคิดว่าแทนที่จะนำเงินไปซื้อหอย ให้เอามาออม แล้วมาวิเคราะห์ดูความคุ้มค่า หากซื้อหอยถูกจะได้เท่าไร? เอาเก็บไว้แบบนี้จะมีกำไรดีกว่า"

หอย๊ะ และครอบครัว ถือเป็นต้นแบบนักคิดและนักปฏิบัติชั้นเลิศ ตามแนววิถีพอเพียง แห่งบ้านพรุใหญ่ อ.คลองท่อม จ.กระบี่ ด้วยความขยันทำมาหากินหนักเอาเบาสู้ ทั้งปลูกไม้ผล พืชผักสวนครัว และพืชสมุนไพร รวมแล้วเกือบร้อยชนิด อีกทั้งเลี้ยงไก่ และนก อย่างเป็นล่ำเป็นสัน ที่สำคัญคือ การทำบัญชีครัวเรือนอยู่เป็นประจำ หอย๊ะและครอบครัวจึงมีอยู่มีกิน มีแบ่งปันเพื่อนบ้าน ให้ได้อยู่กันอย่างมีความสุข การเข้าร่วมโครงการฯ เป็นอีกก้าวหนึ่งของหอย๊ะสู่หนทางแห่งความก้าวหน้าของชีวิต เขาวางแผนที่จะนำความรู้มากมายที่ได้รับ มาใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่การสร้างพลังงานทดแทนด้วยเตาเผาถ่าน ๒๐๐ ลิตร ไปจนถึงการทำปุ๋ยขี้แพะไว้ใช้ในครอบครัว

วิวัฒน์ ทัศนประภา

การทำเกษตรอินทรีย์

"ชีวิตวัยหนุ่มผมโลดโผนมาก เรียนรู้ได้เลยว่า มันไม่มีความสุข มีแต่ความวุ่นวาย หาแก่นแท้ให้กับชีวิตไม่เจอ จนมายึดถือวิถีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงเต็มรูปแบบ ผมรู้เลยว่า ความสุข ความมั่นคงของชีวิตที่แท้จริงนั้น อยู่ตรงนี้นี่เองครับ"

บทสรุปในการดำเนินวิถีชีวิตแบบพอเพียงอย่างเต็มรูปแบบของวิวัฒน์คือ การหากินหาอยู่ ในวิถีชีวิตที่เกื้อกูลกับธรรมชาติ ประหยัดและเก็บออม ลดละเลิกอบายมุข รู้จักการวางแผน กระจือหรือรันทำอาชีพเสริม และมีจิตสาธารณะพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับชุมชนที่เขาอาศัยอยู่ สิ่งเหล่านี้ทำให้ชีวิตของวิวัฒน์พบกับความสุขอย่างยั่งยืน ทุกวันนี้เขามีสุขภาพที่ดี มีเงินเหลือเก็บ เพราะลดต้นทุนได้จากการหันมาใช้วัสดุใกล้ตัว และเป็นมิตรกับธรรมชาติ

ชู นิลละเอียก

การทำเกษตรผสมผสาน

"การปลูกพืชผักสวนครัว ทำให้เราไม่ต้องซื้อหาจากที่อื่น ปลูกไว้กิน ที่เหลือก็นำไปขาย ผลตอบแทนที่ได้รับ ไม่ขาดสนเรื่องเงิน"

จากที่เคยใช้ชีวิตการทำงานรับจ้างต่างๆ ที่ได้เงินเพียงเล็กน้อย ทำบ่อกึ่งก็ขาดทุนจนเกือบล้มละลาย เป็นหนี้สิน จึงได้หันมาทำสวนใช้ชีวิตอย่างพอเพียงด้วยการเลี้ยงและขยายพันธุ์เป็ด ไก่ ปลูกพืชสวนครัว ทำเกษตรอินทรีย์ ใช้ทุกอย่างที่เป็นชีวภาพ ทั้งปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนและรักษาสิ่งแวดล้อม จากที่ดินแปลงเดิมที่เป็นดินเสื่อมโทรม ปลูกอะไรก็ไม่ขึ้น ไม่ออกงาม มาทดลองใช้วิธีปลูกและฝังกลบจนดินดีขึ้น และได้มาปลูกยาง ทำให้มีรายได้เพิ่มในครอบครัว พอเข้าร่วมโครงการฯ ได้ไปศึกษาดูงานและร่วมกิจกรรมอบรมความรู้ ทุกวันนี้มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานของตัวเอง ไม่เครียด ไม่มีหนี้สิน มีเงินใช้ไม่ขาดมือ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อครอบครัว

รายชื่อคนต้นแบบ...บทสรุปความพอเพียง

หรัถ เกตุเกิด การทำเกษตรทฤษฎีใหม่

"การจัดสรรพื้นที่ มุ่งเน้นในเรื่องของน้ำเป็นหลัก พยายามแบ่งน้ำให้ทั่วสวน แล้วจึงปลูกพืชสวน พืชที่ปลูกมีเป็นร้อยชนิด ใช้ปุ๋ยครั้งเดียวสามารถใช้ได้ทั้งสวน"

ก่อนหน้านี้เคยนี้ทำการเกษตรแบบลองผิดลองถูกมาก่อน เมื่อเกษตรอำเภอได้เข้ามาอบรมให้ความรู้ให้ และได้รวมกลุ่มชมรมไม้ผลของอำเภอ ก็ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงาน จึงสามารถนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้ในสวนของตน เน้นการใช้ปุ๋ยที่ผลิตเอง รวมทั้งใช้วิธีแก้ปัญหามะลงศัตรูพืช (แมลงวันทอง) ด้วยการใช้กระป๋องพลาสติกที่ไม่ใช้แล้วมาเป็นกับดักโดยซื้อสารล่อกลิ่นซึ่งเป็นกลิ่นสำหรับใช้ล่อแมลงมาเป็นตัวล่อ ทุกวันนี้หรัถมีรายได้อย่างสม่ำเสมอ มีแนวความคิดการทำงานว่า เป็นลูกน้องของงานที่ทำ นอกจากนั้นยังมีความสำเร็จคือ การทำเครือข่ายในชุมชน

วลี ปิยะวิริยะกุล การทำเกษตรทฤษฎีใหม่

"ภูมิปัญญาความรู้ที่นำมาปรับใช้ในการทำกิจกรรมตามวิถีพอเพียงคือ การใช้ของเก่ามาดัดแปลง และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ได้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์"

วลี เป็นเหมือนผู้นำหลักในครอบครัว ทั้งการงานและการเงิน จากที่ไปอยู่ต่างจังหวัด เมื่อแม่ป่วยก็กลับมาดูแล ทำให้มีเวลาว่าง จึงหันมาปลูกผักใช้สอย ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทำทุกอย่างที่สามารถทำได้ เพราะคิดว่าทำแล้วช่วยลดความเครียด และยังเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของครอบครัวด้วย จากที่พึ่งพาตัวเองทำการค้นคว้าลองผิดลองถูก ถึงที่สุดก็มาศึกษาจากผู้อื่น เกิดเป็นความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ต่อไป โดยการใช้ภูมิปัญญาในแนววิถีพอเพียง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัวกินเอง ปลูกผลไม้ พืชสมุนไพร การเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน

ประภาส กาเยาว การทำเกษตรผสมผสาน/ประวัติศาสตร์ชุมชน

ประภาส กาเยาว์ หรือ กังภาส ที่ช่วงชีวิตผ่านอาชีพมาหลากหลาย ทั้งพนักงานขับรถบริษัท ขับรถสิบล้อ แต่ด้วยความรักที่มีต่องานเกษตร ทำให้กังภาสไม่เคยทิ้งงานสวนของตนเองซึ่งเป็นอาชีพบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมา จนกระทั่งได้เริ่มงานด้านอาสาพัฒนาชุมชนและสังคม กับหน่วยงานภาครัฐ และองค์กร NGO จนทำให้ตนเองได้เรียนรู้งานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จนมาถึงในช่วงของโครงการรักษำป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง ซึ่งในขณะนั้นเมื่อกังได้รับทราบ และเข้าใจรายละเอียดของโครงการฯ จนสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านการจัดทำแผน การศึกษาข้อมูลตำบล การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ และด้วยวิถีชีวิตการเป็นอยู่ของกังภาสที่ชีวิตส่วนใหญ่ นอกจากจะเป็นคณะกรรมการของหลายๆหน่วยงาน และโครงการแล้ว กังภาสยังใช้เวลาส่วนหนึ่งกับ สวน ต.เต่า ที่กังได้ให้ความหมายของ ต.เต่า ว่า "เต่า นอกจากจะเป็นสัตว์ที่ตนชอบแล้ว ยังเป็นสัตว์ที่มีความอดทน มุมนะ และมันคง ถึงแม้ว่าจะช้า แต่ก็ยั่งยืน" กังจะบอกกับคนที่ถามอย่างนี้เสมอ ศูนย์ ต.เต่า จึงเป็นศูนย์ที่มีการพัฒนาอย่างช้าๆ ค่อยเป็นค่อยไป แต่ต่อเนื่อง และสิ่งสำคัญคือ มันจะเป็นสถานที่ที่มันคง

และยังยืนในการให้ความรู้คนทั่วไปทั้งในและนอกชุมชนได้ ซึ่งปัจจุบันได้เปิดเป็นศูนย์ประสานงานการขับเคลื่อนงานเครือข่ายชุมชน คนคลองพน ซึ่งผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้ ด้านการทำเกษตรไร้สารพิษ การเว้นพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้ให้เป็นป่าครอบครัว การเลี้ยงปลา การปลูกหญ้าแฝก ตลอดจนความหลากหลายของพืชพันธุ์ในสวน ส่วนของการพัฒนาองค์กรชุมชน คือการบริหารจัดการแผนงาน กิจกรรม การประสานงานกับหน่วยงาน และการพัฒนากลุ่มองค์กรชุมชน

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

๑. นางสาวพวง ประเสริฐ

๒. นางสาวพวง เสวตวิมลศักดิ์

๓. นางจุฬารัตน์ ยงประเดิม

๔. นางสาวกนกอร ลูกแป้น

๕. นางขวัญจิต พิศพรรณ

๖. นางณัฐภรณ์ แซ่เตียว

๗. นางชวนพิศ นันททอง

๘. นางสุพัต น้อยมาก

๙. นางไสรยา ศรีสุข

๑๐. นางนิพา จงรักษ์

๑๑. นางวิไลย์ จงรักษ์

๑๒. นางจรัสศรี พรหมครศรี

๑๓. นางสาวฮาสิ่อน๊ะ หะยีแจะซอ

๑๔. นางซอเคียะ จงรักษ์

๑๕. นางสมจิต สีสาม

๑๖. นางสาวสุภา จงรักษ์

๑๗. นางนารี จิตราวุฒิ

๑๘. นายสมนึก สะโคง

๑๙. นายสมศักดิ์ ทำเผือก

๒๐. นางสมจิตร ชวนน้ำ

๒๑. นายสมจิต ชุมเพชร

๒๒. นางนารี สุทอง

๒๓. นางนิยม หลานอา

๒๔. นางวิภา หลานอา

๒๕. นางยุพิน แดงรำ
๒๖. นางโสภา แดงรำ

๒๗. นางแสน่า หลานอา

๒๘. นางสาวสุกัญญา น้ำใส

๒๙. นางจรรยา หลานอา

๓๐. นางวันเพ็ญ สันส้าน

๓๑. นายสุรัตน์ ทำเผือก

๓๒. นายประเสริฐ ทำเผือก

๓๓. นายวัชรพงษ์ จงรักษ์

๓๔. นางสาวไสรวรรณ หลานอา

๓๕. นางวรฤทัย จงรักษ์

๓๖. นางสาวสีดา จงรักษ์

๓๗. นางวรรณมา ปี่หนู

๓๘. นางสาวสอง นามห่อ

๓๙. นางสาววนิดา ห่มันมา

๔๐. นางสมจิต ละงู

๔๑. นางสาวพิมพ์เพ็ญ ขาวแขก

๔๒. นางสาวณัฐชา รักษาพรหมณ์

๔๓. นางนิกา คอกพุด

๔๔. นางวรรณมา จงรักษ์

๔๕. นางมีศรี ทาแอ

๔๖. นายสุรพล ผลอินทร

๔๗. นางน้อย ผลอินทร

๔๘. นายประทักษ์ รักไทย

๔๙. นางละม้าย การณเมธิ

๕๐. นางอุบลรัตน์ กาเยาว์
๕๑. นายสมพงษ์ กาเยาว์

๕๒. นายสีลม บุญกอ

๕๓. นายวิชาญ ไชยธิต

๕๔. นายธันว์ ทองคำดี

๕๕. นางสาวอุบลรัตน์ เกตุเกิด

๕๖. นายโรจน์ ไหมเสน

๕๗. นายทวี ทำเผือก

๕๘. นายเนม ลูกบัว

๕๙. นางร้อะ สันส้าน

๖๐. นางยินดี หลานเค็น

๖๑. นายปรีชา อุคิ

๖๒. นางสมจิต อุคิ

๖๓. นางสาวนลนา สุทอง

๖๔. นางสาวสุวรรณี ผลเงาะ

๖๕. นายคล สุทอง

๖๖. นางภักจิรา จงรักษ์

๖๗. นางสมจิตร อุคิ

๖๘. นางยมอ้า จงรักษ์

๖๙. นางแอค จงรักษ์

๗๐. นายสม่าแอ หมิ่นหวัง

๗๑. นางสุนีย์ ทำเผือก

๗๒. นางยลดา จงรักษ์

๗๓. นางกรองทอง มาศโสด

๗๔. นายปรีชา สุทอง

๗๕. นางพิมพ์พา ทำเผือก

๗๖. นางสาวสาวิตรี หลงศรี

๗๗. นางสาวนวลศรี สองเมือง

๗๘. นางมะลิ ทำเผือก

๗๙. นายโกมล เชื้อยาง

๘๐. นางสีย่า สาเก

๘๑. นายลำควน อินทนู

๘๒. นางสมจิต มีสแหล่ง

๘๓. นายเอกพล สันส้าน

๘๔. นางวาสนา เชื้อยาง

๘๕. นางสาวไสรยา น้ำใส
๘๖. นายศิววรรณ เกกينة

๘๗. นางสาวบัวล้าภู ผลเงาะ

๘๘. นางปัทมา เชื้อยาง

๘๙. นางสาวพรศิววรรณ เชื้อยาง

๙๐. นางสาวนิชชา เกกينة

๙๑. นางศิริพันธ์ รุแปง

๙๒. นางวรรณภา ห้าหาบ

๙๓. นางสุนิษา เชื้อยาง

๙๔. นางวรรณภา ห้าหาบ

๙๕. นายคนหล้าหมาด ผลเงาะ
๙๖. นางศิริพร ห้าหาบ

๙๗. นายประวัติ ทองรอด

๙๘. นางจำปี เกตุพุด

๙๙. นางเพียร วุ่นสั่งทำ

๑๐๐. นางรุ่งทิพย์ โกสินโท

๑๐๑. นางเตือน ขานทอง

๑๐๒. นางประพัย พิทักษ์

๑๐๓. นางจันต์ พิทักษ์

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นางสาวมาลี ไทรบุรี
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นายอิสมาแอณ สุทอง
ที่ปรึกษาภาค	นายเสรี จุ้ยพริก

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๘-๒๐๐๐
www.pttplc.com